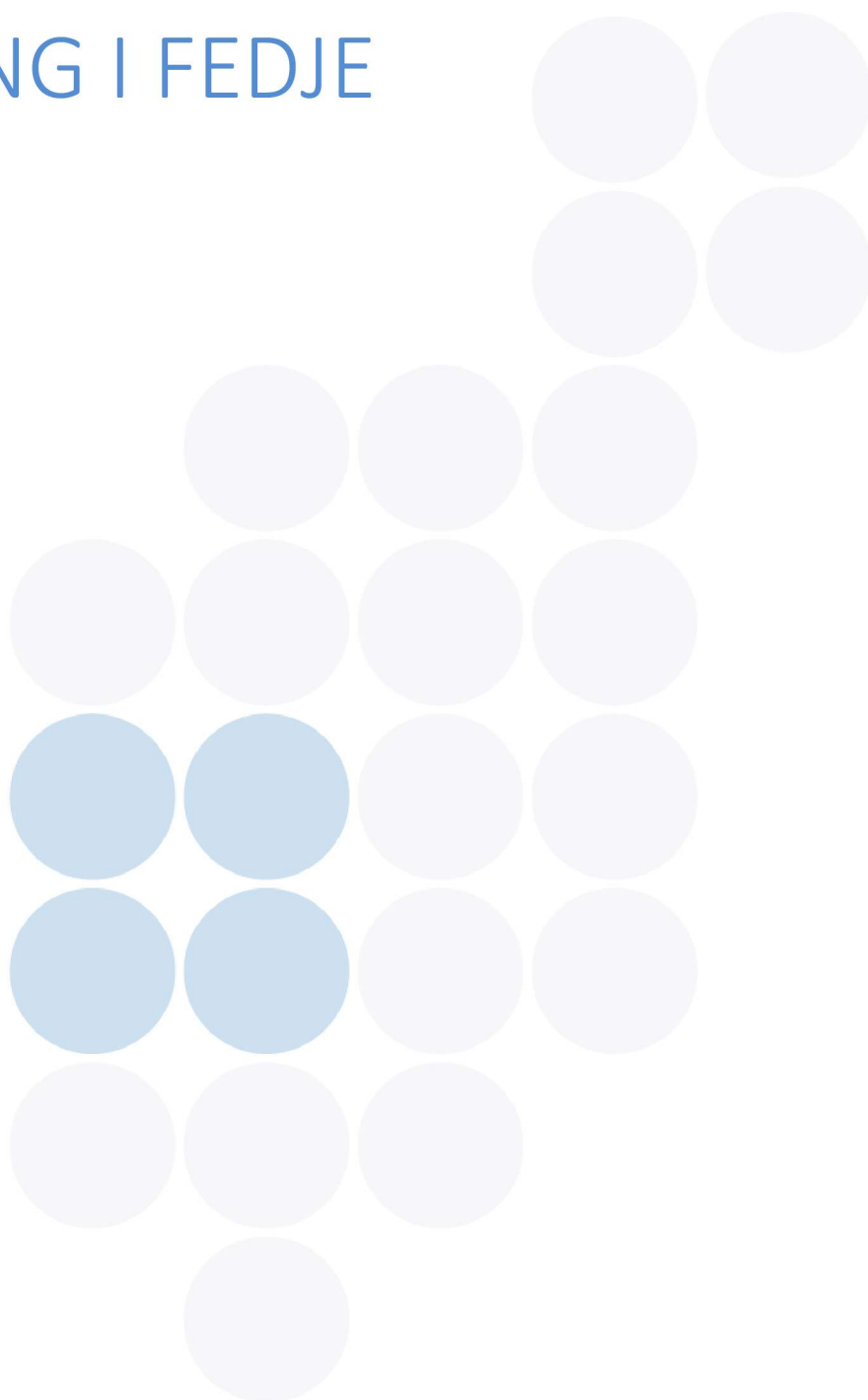

EIGARSTYRING I FEDJE

Eigarskapskontroll
Fedje kommune

07.01.2022

Føreord

Denne rapporten er eit resultat av eigarskapskontrollen «Eigarstyring i Fedje kommune», og er utført på bakgrunn av tinginga frå kontrollutvalet i sak 19/21 og prosjektplan vedteke i sak 31/21. Rapporten har vore på høyring til kommunen samt utvalde selskap. Høyringsuttalen er lagt ved rapporten.

Revisorane som har utført prosjektet har, både før oppstart og gjennom prosjektperioden, vurdert si uavhengigheit i høve til Fedje kommune, jf. kommunelova § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3.

Revisjonen ønskjer å takke kommunen og selskapa for godt samarbeid under gjennomføring av prosjektet.

Isdalstø, 07.01.2022

Janne Eraker

Oppdragsansvarleg revisor

Innhald

Føreord.....	1
Innhald	2
Samandrag	3
1 Innleiing.....	5
2 I kva grad er det lagt til rette for god eigarstyring i Fedje kommune?	8
3 Vert kommunen sin eigarskap utøvd i samsvar med aktuelle lovføresegner og etablerte normer for god eigarstyring?.....	13
4 Litteratur og kjeldereferansar	17
Vedlegg 1 – Høyring	18
Vedlegg 2 – Styringsdokument og avtalar som regulerer styringa av selskapa.....	21

Samandrag

Føremålet med denne eigarskapskontrollen er å undersøkje eigarstyringa i Fedje kommune på eit overordna nivå. Det er snakk om eigarstyring når kommunen har valt å oppretta selskap som skal sørge for tenester til innbyggjarane til kommunen. Dei folkevalde er ansvarlege for tenestene til innbyggjarane, og det er derfor viktig at dei har kompetanse om, og utøver ei aktiv og bevisst eigarstyring av selskapa der kommunen har eigarinteresser og tilsvarande interesser. God eigarstyring er viktig for å oppnå dei måla eigarane har hatt med skipinga av selskapet, forvalta ressursane på best mogleg måte og kontrollera risiko. Dårleg eigarstyring kan føre til at innbyggjarane ikkje får det dei har krav på.¹

Vi vil her presentere undersøkinga av eigarstyringa til Fedje kommune.

1. I kva grad er det lagt til rette for god eigarstyring i Fedje kommune?

Som eigar har kommunen ei stor verktøykasse for god og tett styring av tenestene.² Undersøkinga viser at Fedje kommune i nokon grad har lagt til rette for god eigarstyring, basert på utvalde kriterium. Kommunen har for ein del fått på plass ei ramme for eigarstyring saman med andre eigarar gjennom:

- vedtekter og/eller selskaps-/samarbeidsavtalar for selskapa i undersøkinga og jamleg revidera dei,
- andre styringsdokument for mange av selskapa,
- eigarstrategiar og andre tiltak for å sikra felles føringar frå eigarane i fire av seks selskap.

Kommunen har også hatt jamlege eigarmøte med halvparten av selskapa, men lovpålagt eigarskapsmelding er ikkje utarbeidd.

Vi tilrår Fedje kommune å:

- ❖ utarbeida eigarskapsmelding denne valperioden, i tråd med kravet i kommunelova § 26-1, og kommunisera den til organa i selskapa til kommunen,
- ❖ ha jamlege eigarmøte med selskap der dette ikkje skjer,
- ❖ syta for tiltak for å sikra felles føringar frå eigarane i NGIR IKS og Aufera AS, t.d. ein felles eigarstrategi eller ei felles eigarskapsmelding.

2. Vert kommunen sin eigarskap utøvd i samsvar med aktuelle lovføresegner og etablerte normer for god eigarstyring?

¹ Sommerset, 2021

² Sommerset, 2021

Av undersøkinga går det fram at Fedje kommune i stor grad har utøvd sin eigarskap i samsvar med aktuelle lovføresegner og etablerte normer for god eigarstyring:

- Kommunen har sytt for at folkevalde får noko opplæring i eigarskap/-styring.
- Habilitet vert vurdert særskilt ved oppnemning av politiske representantar til styre i mange aktuelle selskap.
- Ordførar og rådmann sitt ikkje i styre i selskapa til kommunen som er med i denne undersøkinga. Dette er i samsvar med KS si tilråding.
- Det samla behovet i styret for kompetanse vert vurdert ved val av representantar i aktuelle selskapsstyre.
- Kommunestyret har ikkje årleg fått ein rapport om tilstanden (økonomi, spesielle forhold osv.) for selskapa som er med i denne undersøkinga.

Vi tilrår Fedje kommune å:

- ❖ syta for at kommunestyret årleg får ein rapport om tilstanden (økonomi, spesielle forhold osv.) for selskapa som kommunen har eigarinteresser i, viss ikkje kommunen utarbeidar eigarskapsmelding kvart år.

1 Innleiing

1.1 Bakgrunn, formål og problemstillingar

Eigarskapskontrollen er tinga av kontrollutvalet i Fedje kommune i sak 19/21. Bakgrunn for tinginga er plan for eigarskapskontroll 2020-2023, vedteke av kommunestyret i Fedje.

Føremålet med eigarskapskontrollen er å undersøkje eigarstyringa i Fedje kommune på eit overordna nivå. Problemstillingane er

1. I kva grad er det lagt til rette for god eigarstyring i Fedje kommune?
2. Vert kommunen sin eigarskap utøvd i samsvar med aktuelle lovføresegner og etablerte normer for god eigarstyring?

1.2 Metode

Kva regelverk styrer kontrollarbeidet?

Denne kontrollen er ein eigarskapskontroll. Reglane om eigarskapskontroll står i kommunelova kapittel 23 og i forskrift om kontrollutvalg og revisjon. Sjå særleg kommunelova [§ 23-2](#), første ledd bokstav d, [§ 23-4](#) og [§ 24-2](#).

Eigarskapskontroll inneber å kontrollere om den som utøver kommunen sine eigarinteresser, gjer dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyret og fylkestinget sine vedtak og anerkjente prinsipp for eigarstyring. Kontrollutvalet kan krevja dei opplysningane som er nødvendige for å gjennomføre sin kontroll, frå

- interkommunale selskap etter IKS-loven,
- interkommunale politiske råd,
- kommunale oppgavefellesskap,
- aksjeselskap der ein kommune eller fylkeskommune aleine eller saman med andre kommunar, fylkeskommunar eller interkommunale selskap direkte eller indirekte eig alle aksjar.

Prosjektplanen er utarbeidd av revisor Ragnhild K. Høyland og kontrollen er gjennomført av revisor Linda V.M. Præstiin, med Janne Eraker som oppdragsansvarleg.

Kva periode og selskap er omfatta?

Eigarskapskontrollen er primært retta mot kommunen som eigar og omfattar i hovudsak åra 2019 til 2021. Vi har sett på rutinar og retningslinjer for eigarstyring, samt kommunen si utøving av eigarskapen knytt til selskapa under.

Tabell 1.1 Selskap der kommunen har eigarinteresser og som er omfatta av denne eigarskapskontrollen.

Selskap	Kommunen sin eigardel i prosent
Aufera AS	16,00
NGIR IKS	1,45
Region Nordhordland IKS	4,53
Region Nordhordland Helsehus IKS	5,13
Vestlandsrevisjon IKS	4,59
IKT Nordhordland KO	1,00

Kjelde: Eigardel: Spørjeundersøking til styreleiarane i selskapa

Selskapa er vald med tanke på direkte eigarskap, mogelegheit for styring, type teneste og tydinga for kommunen. Fedje kommune har òg eigarskap i fleire andre selskap som BKK AS, Bergen og omland Havn AS. Dei er ikkje omfatta av denne eigarskapskontrollen.

Kva byggjer fakta i rapporten på?

- oppstartsmøte med ordførar og rådmann,
- dokumentasjon frå kommunen og selskapa, m.a. folkevaldopplæringsprogram, kommunestyresaker, styringsdokument for selskapa, protokollar frå møte i representantskap, generalforsamlingar og styre,
- spørjeundersøking til selskapa ved styreleiar,
- intervju med ordførar,
- oppfølgingsspørsmål til kommunen og selskapa ved styreleiar/dagleg leiar,
- informasjon på internettsida til kommunen og selskapa, proff.no.

I samband med denne eigarskapskontrollen har vi handsama personopplysningar som namn og e-post-adresse i kommunen og i dei aktuelle selskapa. Vårt rettslege grunnlag for å handsama personopplysningar er kommunelova § 23-6. Vi handsamar personvernopplysningar slik det går fram av vår personvernerklæring.

1.3 Vurderingskriterium

Kriteria for vurderingane i rapporten byggjer på følgjande kjelder:

- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommunelova)
- KS sine tilrådingar for eigarstyring

Vurderingskriteria er lista opp per problemstilling i rapporten, med referanse til kjelde i fotnotar. Nokre kriterium er ikkje aktuelle for kommunale oppgåvefellesskap, som er sterkare kontrollert av kommunen enn interkommunale selskap og aksjeselskap. Sjå informasjon knytt til dei enkelte kriteria.

1.4 Avgrensing

Vi har undersøkt om kommunen har rutinar/retningsliner for eigarstyring. Kor vidt rutinane/retningslinene er i tråd med gjeldande reglar/tilrådingar har vi berre vurdert på enkelte område.

1.5 Høyring

Utkast til rapport er sendt til uttale til kommunen og aktuelle selskap. Vedlegg 1 omfattar høyringssvara som vi har motteke. Dei har ikkje ført til endringar i rapporten, bortsett frå at vi har gjeve forklarande/utfyllande informasjon i innleiinga, til nokon vurderingskriterium, samt knytt til noko tekst om kommunale oppgåvefellesskap for å unngå misforståingar.

2 I kva grad er det lagt til rette for god eigarstyring i Fedje kommune?

2.1 Vurderingskriterium

Vi har utleia kriterium knytt til nokre område som er sentrale for å sikre god eigarstyring:

1. Kommunen skal minst ein gong i valperioden utarbeida ei **eigarskapsmelding** som skal vedtakast av kommunestyret. Eigarskapsmeldinga skal **inhalda**:
 - kommunen sine prinsipp for eigarstyring (politisk styringsgrunnlag),
 - eit oversyn over selskap, kommunale føretak, andre verksemdar som kommunen har eigarinteresser i,
 - kommunen sitt føremål med sine eigarinteresser i verksemdene.³
2. Eigarskapsmeldinga bør vera **kommunisert** til organa i selskapa der kommunen har eigarskap.⁴
3. Kommunestyret bør utarbeida **styringsdokument og avtalar** som regulerer styringa av selskapet og dei⁵ bør reviderast jamleg.⁶
4. Kommunen er medeigar i selskap saman med andre kommunar og bør ha tiltak for å sikre **felles føringar frå eigarane** i selskap der det er mogeleg.⁷ T.d. gjennom ei felles eigarskapsmelding eller ein felles eigarstrategi.
5. Det bør gjennomførast jamlege møte mellom eigar og selskapet (**eigarmøte**). Føremålet er å bidra til god kunnskap om og dialog med selskapet.⁸

³ [Kommunelova § 26-1](#)

⁴ KS, [2015](#) s.11, KS, [2021](#)s.15

⁵ Kontrollen knytt til om dokumenta er jamleg revidert vert avgrensa til vedtekter og selskaps-/samarbeidsavtalar.

⁶ KS, 2015 s.12, KS, 2021 s.17, [kommunelova § 19-4](#)

⁷ KS, 2015 s.12, KS, 2021 s.16, kommunelova § 19-4

⁸ KS, 2015 s.12, KS, 2021 s.18, ikkje ei spesifikk tilråding for kommunale oppgåvefellesskap, men vert praktisert.

Kva er eigarmøte? Nokre gongar har eigarane behov for å diskutere strategiar seg imellom utan å treffe formelle slutningar. Dette bør kunne gjerast utan å måtte innkalle til møte i generalforsamlinga eller representantskapet etter dei formelle reglane i loven. Eit eigarmøte er ikkje lovregulert og ein uformell arena der det ikkje skal treffast vedtak, men der både eigaren og selskapet kan ha gjensidig informasjonsutveksling, forventningsavklaring og drøfta generell utvikling og rammevilkår for verksemda. (KS, 2021)

2.2 Fakta om rutinar og retningslinjer for eigarstyring

Overordna dokument for eigarstyring

Vi har ikkje motteke dokument frå Fedje kommune med overordna retningslinjer for eigarstyring.

Selskapsvise dokument for eigarstyring

Fedje kommunestyre med fleire eigarar har utarbeidd vedtekter og/eller selskapsavtale/samarbeidsavtaler for alle dei seks selskapa som er omfatta av denne eigarskapskontrollen. Dei nemnte dokumenta er jamleg revidert, unnateke dei til Vestlandsrevisjon IKS sidan selskapet er nystifta.

For dei fleste av selskapa er det òg utarbeidd andre dokument/avtalar som regulerer styringa av selskapet, t.d. styreinstruks eller ulike typar avtalar (sjå [vedlegg 2](#)). I tillegg føreligg det tiltak for å sikre felles føringar frå eigarane i mange av selskapa som kommunen eig saman med andre kommunar/fylkeskommunar (tabell 2.1). Til dømes føreligg det ein felles eigarstrategi for tre av dei seks selskapa.

Tabell 2.1 Selskap som kommunen eig saman med andre kommunar/fylkeskommunar. Tiltak for å sikre felles føringar frå eigarane i selskapa.

Selskap	Eigarane sine tiltak for å syta for felles føringar i selskapet
Aufera AS	-
NGIR IKS	Representantskapet legg føringane for styret, og dermed selskapet. Det er uttrykt ønske om ein felles eigarstrategi.
Region Nordhordland IKS	Ein felles eigarstrategi for selskapet.
Region Nordhordland Helsehus IKS	Ein felles eigarstrategi for selskapet. Den ligg i selskapsavtalen.
Vestlandsrevisjon IKS	Ein felles eigarstrategi for selskapet. Dei intensjonar som ligg til grunn for etablering av selskapet. Halvårlege representantskapsmøte der aktuelle eigarspørsmål, budsjett/økonomiplan samt rekneskap vert lagt fram for vedtak.
IKT Nordhordland KO	Samarbeidsavtalen regulerer felles føringar for eigarstrategi.

Kjelde: Informasjon frå selskapa

Eigarmøte

Kommunen med fleire eigarar har hatt jamlege eigarmøte med tre av dei seks selskapa som er med i denne undersøkinga (tabell 2.2). Av dei tre resterande selskapa, er Vestlandsrevisjon IKS nystifta.

Tabell 2.2 Kva selskap har kommunen (med fleire eigarar) hatt jamlege eigarmøte med?

Selskap	Er det gjennomført eigarmøte jamleg?	
Aufera AS	Nei	Det har vore eigarmøte når naudsynt. T.d. var det ofte møte før skiftet av produksjonslokale. Siste eigarmøte var i september 2018.
NGIR IKS	Nei	Har hatt eigarmøte ein gong, då transportselskapet som NGIR hadde kontrakt med gjekk konkurs.
Region Nordhordland IKS	Ja	Regionrådsmøte 4-6 gonger i året i tida 2019-2021.
Region Nordhordland Helsehus IKS	Ja	Regionrådsmøte 4-6 gonger i året i tida 2019-2021. Representantskapsmøte 2-3 gonger i året i tida 2019-2021.
Vestlandsrevisjon IKS	Nei	Stifta 2.10.2020. Selskapet legg opp til å ha to representantskapsmøte årleg der aktuelle eigarspørsmål, budsjett/økonomiplan samt rekneskap vert lagt fram for vedtak.
IKT Nordhordland KO	Ja	Styremøte 6-8 gonger i året. Der er eigarkommunane representert og er det opning for å diskutere/ta opp eigarsaker, i tillegg til vedtakssakene.

Kjelde: Dokumentasjon og informasjon frå selskapa, intervju med ordførar

For kommunale oppgåvefelleskap som IKT Nordhordland KO, er det ikkje noko spesifikk tilråding om å ha eigarmøte, men vi ser av tabellen at også dei har jamlege møte der dei kan ta opp eigarsaker.

2.3 Vurdering av rutinar og retningslinjer for eigarstyring

1. Kommunen skal minst ein gong i valperioden utarbeida ei eigarskapsmelding som skal vedtakast av kommunestyret. Eigarskapsmeldinga skal innehalda:

- kommunen sine prinsipp for eigarstyring (politisk styringsgrunnlag),
- eit oversyn over selskap, kommunale føretak, andre verksemdar som kommunen har eigarinteresser i,
- kommunen sitt føremål med sine eigarinteresser i verksemdene.

Kravet i lova om å utarbeida eigarskapsmelding markerer Fedje kommunestyre sitt overordna ansvar for dei verdiane og tenestene som vert forvalta av verksemdar som kommunen har eigarinteresser eller tilsvarande interesser i. Utvalet som førebudde ny kommunelov (NOU 2016:4, s. 350) understreka viktigheita av eit bevisst forhold til eigarskapen, god folkevald styring med forankring av eigarskapspolitikken i breie politiske prosessar samt god støtte i kommunen sin administrasjon. Bakgrunnen er at ein stadig større del av kommunal verksemd vert sett ut i kommunale selskap.

Lovkravet om ei eigarskapsmelding i valperioden er eit minstekrav. KS (2015 s. 11, 2021 s. 15) tilrår å utarbeida årleg eigarskapsmelding eller ein rapport om selskapa for kommunestyret.

2. Eigarskapsmeldinga bør vera kommunisert til organa i selskapa der kommunen har eigarskap

Dette punktet er ikkje relevant. Kommunen har ikkje utarbeidd eigarskapsmelding.

3. Kommunestyret bør utarbeida styringsdokument og avtalar som regulerer styringa av selskapet og dei bør reviderast jamleg.

At vedtekter og selskaps-/samarbeidsavtalar er på plass, indikerer at viktige sider ved rettsforholda til selskapa er regulert. I tillegg er òg andre forhold regulert gjennom andre styringsdokument for dei fleste av selskapa.

4. Kommunen er medeigar i selskap saman med andre kommunar. Kommunestyret bør ha tiltak for å sikre felles føringar frå eigarane i selskap der det er mogleg. T.d. gjennom ei felles eigarskapsmelding eller ein felles eigarstrategi.

Fedje kommune med fleire medeigarar har sytt for felles eigarstrategiar og/eller andre tiltak for å sikra felles føringar frå eigarane i fire av dei seks selskapa i undersøkinga. Slik har eigarane trekt opp ein del av ei ytre ramme som styret og administrasjonen i selskapa skal planlegge, forvalte og drive verksemda innanfor.

Vi tilrår at det òg vert sytt for tiltak for å sikre felles føringar i NGIR IKS og Aufera AS. Førstnemnte har i undersøkinga uttrykt eit ønske om ein felles eigarstrategi.

5. Det bør gjennomførast jamlege møte mellom eigar og selskapet (eigarmøte) for å bidra til god kunnskap om og dialog med selskapet.

Det er positivt at Fedje kommune med fleire medeigarar har gjennomført jamlege eigarmøte med Region Nordhordland IKS, Region Nordhordland Helsehus IKS og IKT Nordhordland KO. Det er i samsvar med KS si tilråding og bør òg gjerast med Aufera AS, NGIR IKS og Vestlandsrevisjon IKS for å bidra til god kunnskap om og dialog med selskapa. For sistnemnte er det planlagt eigarmøte framover, ifølgje motteke informasjon.

2.4 Konklusjon og tilråding

Fedje kommune har kome eit godt stykke på veg med å leggja til rette for god eigarstyring, med bakgrunn i utvalde kriterium. Kommunen har ikkje utarbeidd eigarskapsmelding, slik kommunelova §26-1 krev, men har saman med andre eigarar trekt opp ei ytre ramme for eigarstyring ved å utarbeida:

- ✓ vedtekter og/eller selskaps-/samarbeidsavtalar for selskapa i undersøkinga og jamleg revidera dei,
- ✓ andre styringsdokument for mange av selskapa,
- ✓ eigarstrategiar og andre tiltak for å sikra felles føringar frå eigarane i fire av seks selskap.

I tillegg er det gjennomført jamlege eigarmøte med halvparten av selskapa. Dette er òg viktig for å sikra samordning med andre eigarar.

Vi tilrår Fedje kommune å:

- utarbeida eigarskapsmelding i inneverande valperiode, i samsvar med kravet i kommunelova § 26-1, samt kommunisera den til organa i selskapa til kommunen,
- gjennomføra jamlege eigarmøte med selskap der dette ikkje skjer,
- syta for tiltak for å sikra felles føringar frå eigarane i NGIR IKS og Aufera AS, t.d. ein felles eigarstrategi eller ei felles eigarskapsmelding.

3 Vert kommunen sin eigarskap utøvd i samsvar med aktuelle lovføresegner og etablerte normer for god eigarstyring?

3.1 Vurderingskriterium

Vi har utleia kriterium knytt til nokre sentrale område for eigarstyring.

1. Kommunen bør ha eigarskap og -styring som del av **folkevaldopplæringa**.⁹
2. **Habilitet** bør vurderast særskilt ved oppnemning av politiske **representantar til selskapsstyre**. Ordførar og rådmann bør ikkje sitja i styre i selskapa til kommunen.¹⁰ (Gjeld ikkje kommunale oppgåvefellesskap.)
3. Eigar bør syta for at det samla behovet i **styret** for **kompetanse** vert vurdert ved val av representantar i selskapsstyre.¹¹ (Gjeld ikkje kommunale oppgåvefellesskap.)
4. Kommunestyret bør **årleg** få ein **rapport om tilstanden** (økonomi, spesielle forhold osv.) for selskapa som kommunen har eigarinteresser i.¹²

3.2 Fakta om kommunen si utøving av eigarstyring

Folkevaldopplæring om eigarskap og eigarstyring

Kommunen hadde folkevaldopplæring ved starten av kommunestyreperioden. Det var eit program frå KS, som gjekk over to dagar. Den andre dagen kom programmet litt inn på eigarstyring, under punktet «Korleis utøver Fedje kommune sitt eigarskap i representantskap og styre?». Programmet er ikkje obligatorisk for folkevalde, men dei fleste pleier vera med, ifølge ordførar.

Vurdering av habilitet ved val av representantar til selskapsstyre

Når det gjeld val av politiske representantar til selskapsstyre, vurderer tre av seks selskap habilitet særskilt ved oppnemning av styremedlemmar, basert på innsamla informasjon. For NGIR IKS og Aufera IKS har vi

⁹ KS, 2015 s. 9, KS, 2021 s. 14: «Det er viktig at kommunestyret ... som eigar får kunnskap og innsikt i omfanget av selskapsorganisering og dei styringsmoglegheitene kommunen eller fylkeskommunen har for dei selskapa kommunen ... har eigarandelar i. Det er òg viktig at dei folkevalde får innsikt i dei ulike rollene dei har som folkevalde, til dømes styremedlemmar eller som medlemmar av representantskap eller generalforsamling. Rolla som folkevald i kommunestyret ... er ulik den rolla ein har i eit selskapsorgan. Det er viktig å vere bevisst på roller, styringslinjer og ansvarsfordeling.

¹⁰ KS, 2015 s.18, KS, 2021 s.28.

¹¹ KS, 2015 s.16, KS, 2021 s.21

¹² KS, 2021 s.15. Dette gjeld dersom ikkje kommunen utarbeider eigarskapsmelding kvart år, og kommunen har eigarandelar i mange selskap.

ikkje fått informasjon om at habilitet vert vurdert *særskilt* ved oppnemning av styremedlemmar, men vi ser av dokumentasjon at førre valnemnd i NGIR IKS diskuterte problematikken knytt til å velja aktive politikarar og at dette ville bli vidareformidla til ny valnemnd. For IKT Nordhordland KO er ikkje spørsmålet aktuelt.

Vi har etterspurt kopi av innstillinga til valnemnda, men har berre fått saker om val av styre i protokollane frå representantskap/generalforsamlingar. Berre nokre av desse sakene grunngir forslag til styremedlemmar.

Ordførar og rådmann sine styreverv i selskap der kommunen har eigarskap unnateke kommunale oppgåvefellesskap

Ordførar og rådmann sit ikkje i styre i selskap der Fedje kommune har eigarinteresser og som er omfatta av denne undersøkinga (og ikkje er kommunale oppgåvefellesskap).

Vurdering av kompetanse ved val av representantar til selskapsstyre

Med bakgrunn i innsamla informasjon, vert det samla behovet i styret for kompetanse vurdert ved val av representantar i styre til fem av seks selskap. NGIR IKS har eit kriterium i selskapsavtalen om at det skal takast omsyn til m.a. den samla kompetansen i styret ved val av styremedlemmar.

IKT Nordhordland KO oppgjer at spørsmålet ikkje er aktuelt sidan samarbeidsavtalen regulerer at styret består av rådmenn/kommunedirektørar i alle eigarkommunane.

Årleg rapportering til kommunestyret

Vi har sett gjennom kommunestyresaker for åra 2019- 2021, og har ikkje funne årlege rapportar for dei seks selskapa som er omfatta av denne eigarskapskontrollen.

Viktige saker knytt til selskap der kommunen har eigarskap kjem opp som sak i kommunestyremøte, opplyser ordførar i intervju.

3.3 Vurdering av kommunen si utøving av eigarstyring

1. Kommunen bør ha eigarskap og-styring som del av folkevaldopplæringa.

Kommunen har gjennomført noko opplæring i eigarskap og -styring kort tid etter valet. Dette er i tråd med oppmodinga frå KS.

2. Habilitet bør vurderast særskilt ved oppnemning av politiske representantar til selskapsstyre (gjeld ikkje kommunale oppgåvefellesskap).

Det er positivt at habilitet vert vurdert særskilt ved oppnemning av politiske representantar til styre i mange av selskapa.

KS (2015 s. 16, 2021 s. 22) påpeiker at det ikkje er noko til hinder for at medlemmar av folkevalde organ kan veljast til styremedlemmar i selskap. Men når det veljast folkevalde eller tilsette i kommunen til styremedlemmar i selskap der kommunen har eigardelar, bør kommunen vurderast kor ofte vedkomande kan bli inhabil. Dersom inhabilitet kan opptre ofte, bør det vurderast om det er lite føremålstenleg å velja den aktuelle personen.

Ordførar og kommunedirektør bør ikkje sitja i styre i selskapa til kommunen (gjeld ikkje kommunale oppgåvefellesskap).

Revisjonen merkar seg at kommunen følgjer denne oppmodinga til KS for god eigarstyring for selskapa i undersøkinga. Slik unngår dei habilitetsutfordringar.

3. Eigar bør syta for at det samla behovet i styret for kompetanse vert vurdert ved val av representantar i selskapsstyre (gjeld ikkje kommunale oppgåvefellesskap).

Denne tilrådinga til KS vert følgt for aktuelle selskap. At NGIR IKS har eit kriterium knytt til dette i selskapsavtale, meiner vi er positivt.

4. Kommunestyret bør årleg få ein rapport om tilstanden (økonomi, spesielle forhold osv.) for selskapa som kommunen har eigarinteresser i.

Vi kan ikkje sjå at årsrekneskap og årsmeldingar mv. for selskapa i denne undersøkinga, er synleggjort i kommunestyret i åra 2019-2021. KS tilrår dette.

3.4 Konklusjon og tilråding

Fedje kommune har i stor grad utøvd sin eigarskap i samsvar med aktuelle lovføresegner og etablerte normer for god eigarstyring:

- Kommunen har sytt for at folkevalde får noko opplæring i eigarskap/-styring.
- Habilitet vert vurdert særskilt ved oppnemning av politiske representantar til styre i mange aktuelle selskap.
- Ordførar og rådmann sitt ikkje i styre i selskapa til kommunen som er med i denne undersøkinga. Dette er i samsvar med KS si tilråding.
- Det samla behovet i styret for kompetanse vert vurdert ved val av representantar i aktuelle selskapsstyre.
- Kommunestyret har ikkje årleg fått ein rapport om tilstanden (økonomi, spesielle forhold osv.) for selskapa som er med i denne undersøkinga.

Vi tilrår Fedje kommune å:

- syta for at kommunestyret årleg får ein rapport om tilstanden (økonomi, spesielle forhold osv.) for selskapa som kommunen har eigarinteresser i, viss ikkje kommunen utarbeidar eigarskapsmelding kvart år.

4 Litteratur og kjeldereferansar

Lover og forskrifter

Kommuneloven. Lov 18. juni 2021 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner.

Dokument til kommunen

Folkevaldopplæringsprogram

Kommunestyresaker

Dokument til selskapa

Vedtekter

Selskaps-/samarbeidsavtale

Andre styringsdokument og avtalar

Strategidokument

Protokollar frå møte i generalforsamling, representantskap og styre i åra 2019-2021

Protokollar frå val av styrerepresentantar i åra 2019-2021

Andre kjelder

Kommunesektorens interesseorganisasjon. (2015). *Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll*. Henta frå

https://www.samfunnsbedriftene.no/media/1461/ks-anbefalinger-eierstyring_digital.pdf

Kommunesektorens interesseorganisasjon. (2021). *KS Folkevaldprogram 2019-2023: Tilrådingar om eigarskap, selskapsleiing og kontroll*. Henta frå

<https://www.ks.no/contentassets/4bddc96ca0884c0db9173532ac0e9f75/TilraadingEigarskap.pdf>

NOU 2016:4. (2016). *Ny kommunelov*. Henta frå <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2016-4/id2478743/?ch=28>

Sommerset, A.B. (2021, 1. november). Hva kjennetegner god eierstyring? Henta frå

<https://www.nkrf.no/nyheter/2021/11/01/hva-kjennetegner-god-eierstyring>

Vedlegg 1 – Høyring

Under høyringsuttalar frå kommunen og selskap som har svart.

Fedje kommune

Sendt: tirsdag 4. januar 2022 15:04

Emne: SV: Rapportukast - Eigarskapskontroll «Eigarstyring i Fedje» - Høyring

Hei

Eg kjenner ikkje til at det noko som er feil i rapporten og har ingen merknader.

Helsing Stian Herøy

Aufera AS

Sendt: søndag 2. januar 2022 17:45

Emne: Re: Rapportukast - Eigarskapskontroll «Eigarstyring i Fedje» - Høyring

Hei

Vi ser frem til godt samarbeid med eigerkommunene, men har ikke noen kommentarer ellers til rapporten.

Mvh Kirsti Gjetle Floen

Styreleiar Aufera

IKT Nordhordland KO

Sendt: tirsdag 21. desember 2021 10:43

Emne: SV: Rapportutkast - Eigarskapskontroll «Eigarstyring i Austrheim» - Høyring

Hei,

Sender ei kort tilbakemelding etter drøfting med leiinga i Ikt Nh. Denne tilbakemeldinga er lik for alle rapportane/kommunane:

På side 12:

Ordførar og kommunedirektør sit ikkje i styre i selskap der Austrheim kommune har eigarinteresser og som er omfatta av denne undersøkinga.

For IKTNH sin del er dette feil. Alle ordførarane sit i representantskapet og styret består av alle kommunedirektørane (rådmenn).

Slik sett er styre og representantskap i IKTNH i strid med retningslinene for eigarstyring.

På den andre sida er det i rapporten ikkje vurdert selskapsforma Kommunalt Oppgåvefellesskap, og om den bør følgja andre retningsliner enn IKS og AS. Det er stor skilnad på eigarskapet i eit kommunalt AS og eit kommunalt oppgåvefellesskap. Oppgåvefellesskapet er direkte heimla i kommunelova, og skal såleis vera vesentleg sterkare kontrollert av kommunen enn IKS og AS.

Med venleg helsing

Jo Tømmerbakke

Rådmann

Modalen kommune | PB 44, 5729 MODALEN | Tel: 56 59 90 00 | Dir: 56 59 90 03 | Mob: 47 46 26 10

NGIR IKS

Sendt: tirsdag 4. januar 2022 14:39

Hei, og godt nyttår.

Både dagleg leiar Bjørn Berg og eg har lese gjennom rapportane (for alle kommunane) , og kva gjeld informasjon om NGIR, meiner vi rapportane gjer eit korrekt og dekkande bilete, og har utover det ingen kommentarer.

Mvh Ottar Skjelvik

styreleiar NGIR

Vestlandsrevisjon IKS

Høyringsuttale til rapport
«Eigarstyring i Austrheim»

Høyringsuttale til rapport
«Eigarstyring i Fedje»

mande

Underteikna har motteke førespurnad om opplysningar og dokumentasjon vedkomande gjennomført eigarskapskontroll av «Eigarstyring i Fedje kommune».

ort

Underteikna har ikkje merknader eller utfyllande kommentarar til motteken rapport for kontroll av innsende opplysningar frå Vestlandrevisjon IKS.

Eikangervåg den 21.12.2021

Øivind Olsnes (sign)
Styreleiar i Vestlandsrevisjon IKS

Vedlegg 2 – Styringsdokument og avtalar som regulerer styringa av selskapa

Tabell. Kva føreligg av styringsdokument og avtalar som regulerer styringa av selskapet? Er vedtektene og/eller selskaps-/samarbeidsavtalane jamleg revidert?

Selskap	Styringsdokument (vedteke, revidert)	Jamleg revidert?
Aufera AS	- Vedtekter (19.04.10, 01.06.16, 31.05.21) - Styreinstruks - Aksjeeigaravtale - Medfinansieringsavtale - Sertifisering som vekstbedrift	Ja – vedtektene.
NGIR IKS	- Selskapsavtale (2019, 29.10.2018, 2011, 2005) - Instruks for dagleg leiar - Instruks for styret	Ja – selskapsavtalen er revidert når det var naudsynt, t.d. når eigardelen skulle endrast.
Region Nordhordland IKS	- Selskapsavtale (revidert 12.2020, førre avtale frå 11.04.2014) - Avtale mellom NUI og Regionråd - Organisasjonsskisse	Ja – selskapsavtalen. Kvart 4. år m.a. basert på innbyggjartalet i eigarkommunane.
Region Nordhordland Helsehus IKS	- Selskapsavtale (12.12.14, 06.2015, 06.2017, 12.2020) - Kommunale vedtak for kva aktivitetar Helsehuset skal drive med	Ja – selskapsavtalen.
Vestlands-revisjon IKS	- Selskapsavtale (02.10.2020) - Vedtekter - Instruks for styret - Utgreiing kring samanslåing av IHR og NHR IKS - Personalpolitikk	Ikkje aktuelt – selskapet vart stifta 02.10.2020. Selskapsavtalen vil bli oppdatert kvart 4. år basert på innbyggjartalet i eigarkommunane, og elles ved naturlege endringar som opptak og utmeldingar i selskapet.
IKT Nordhordland KO	Samarbeidsavtale med innbakte vedtekter (30.06.19, 28.02.20, 03.03.2021)	Ja

Kjelde: Dokumentasjon og informasjon frå selskapa.